

TÜRK HALK HİKAYELERİ BÖLÜMLERİ

FASIL BÖLÜMÜ

Türkçenin Matematigi

Henüz anlatıcı olaylara geçmeden önce asıl olaylara geçmeden önce tekerlemelerden biraz şiirsel ifadelerden bahsediyorsa buna fasıl bölümü diyoruz. Henüz asıl konuya geçmeden önceki bölümdür.

FASIL

Anlatıcının hikâyeye geçmeden önce dinleyiciyi anlatılacak olaylara hazırlamak için birtakım siirler, türküler okuduğu, tekerlemeler söylediği bölümdür

DÖŞEME BÖLÜMÜ

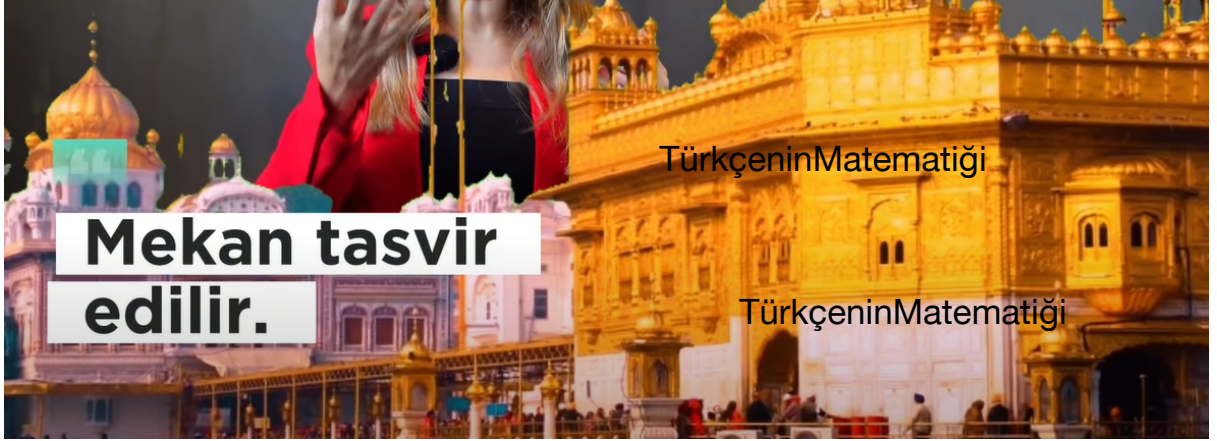
Aklımızda döşeme koltuklardan kalsın .

Döşemede henüz konuya geçmiyoruz.

Olayları anlatmadığımız ancak o olayları yaşayan karakterleri ya da olayın geçtiği mekanı tasvir ettiğimiz bir bölümdür.

O yüzden döşeme o mekandaki koltukları tasvir ediyorsunuz yani gözünüzde canlandırmış oluyorsunuz.

ASIL KONU BÖLÜMÜ

Esas konuya geçtiğiniz bölümdür.

SONUÇ DUA BÖLÜMÜ

Halk hikayelerinde genellikle hikayeler mutsuz sonla biter.

Ancak mutlu sonla biten bir hiye vardır ki o da Aşık Garip hikayesidir.

Aşık Garip hikayesinde şunu bilmeniz önemli burada diğerlerinden farkı mutlu sonla bitmesi ve aşk hikayesi olmasıdır.Burada genel olarak vuslat vardır.Yani o kavuşma vuslat duygusu öbür dünyaya kalır ancak bazen çok nadirde olsa mutlu sonlarla bitebilir.

SONUÇ DUA

Bölümde hikaye ya mutluya mutsuz biter. Vuslat öte dünyadadır. Hikaye mutlu bitiyorsa "Duvak Kapama" muhammes türkü söylenir.

Mutlu sonla bittiğinde de o bölüme de "Duvak Kapama" bölümü diyeceğiz.

İki kişi evleniyor duvağını kapadı demek ki duvağını kapadığına göre mutlu son diyebilirsiniz .

EFANE BÖLÜMÜ

Biliyorsunuz ki halk hikayelerinde efsanelere de yer veriliyor.Özellikle olağanüstü olayları da görmüş oluyoruz.

Halk hikayelerinin kaynakları neler olabilir ?

- Türk kaynaklı olabilir.
- Hint-İran kaynaklı olabilir.
- Arap kaynaklı olabilir.

EFSANE

Hikayelerin sonunda gerçekte hikayeden bağımsız olaylar anlatılır. Efsanelerde sevgililerin mezarlarında iki gül biter. Bu güller kutsal günlerde birbirine sarılır veya mezar çevresinde iki kavak ağacı büyür

Leyla ile Mecnun olabilir. Ferhat ile Şirin olabilir. Tahir ile Zühre olabilir.

Destandan halk hikayeciliğine geçişin en önemli örneği DEDE KORKUT HİKAYELERİDİR.

MESNEVİ VE MESNEVİNİN BÖLÜMLERİ

Günümüzdeki uzun hikayenin karşılığıdır.

MESNEVİ

Öğüt verici bir olayı anlatan uzun şiirlerdir. Her çeşit konu işlenebilir. Roman ve öykünün yerini tutan bir nazım şeklidir.

Mesnevilerin genel özellikleri şunlardır:

- Kelime anlamı "ikili, ikişer ikişer"dir.
- İran edebiyatından alınmıştır. İran edebiyatında Firdevsî'nin Şehname'si ünlüdür.
- Klâsik halk hikâyeleri, destanî konular, aşk hikâyeleri, savaşlar, dinî ve felsefî konuları işlenir.
- Konu ne olursa olsun olaylar masal havası içinde anlatılır.
- Konularına göre sınıflandırılırlar: aşk, din ve tasavvuf, ahlâk ve öğreticilik, savaş ve kahramanlık, şehir ve güzelleri, mizah.
- İran edebiyatından alınmış nazım şeklidir.
- Divan edebiyatının en uzun nazım şeklidir (beyit sayısı sınırsızdır). 20-25 bine kadar çıkabilir.
- Mesnevi de bölümlerden oluşur: Önsöz, tevhit, münacat, naat, miraciye, 4 halife için övgü, eserin sunulduğu kişiye övgü, yazış sebebi, asıl konu, sonsöz.
- Mesnevide her beyit kendi içinde kafiyelidir: aa bb cc dd ee ...
- Divan şiirinde beş mesneviden oluşan eserler grubuna (bugünkü anlamıyla setine) "hamse" denir.
- Mevlânâ, Fuzulî, Şeyhî, Nabî ve Şeyh Galip (Hüsn ü Aşk) önemli hamse şairlerimizdir.

Mesnevi demek beyitlerin kendi içinde kafiyeli olması demektir. Mesela aa,bb,cc şeklinde kendi içinde kafiyeli olması anlamına gelir.

Bizim Edebiyatımızda aşağıdaki isimler mesnevilerle ünlüdür.

MESNEVİNİN BÖLÜMLERİ

İki Dibacedir. Dibace ön sözdür.

Size dibace nedir diye sorabilir.

2.Tevhid

Kelimenin kökü vhd ,vahdettir.Bir demektir .Allahın varlığını ,birliğini anlatır.

3.Münacaat

Allah'a yalvarma yakarışı görürsünüz.

Münacaat

4.Naat

Peygamber sevgisi anlatılır.

5.Miraciye

Miraciye

Hız.Muhammedin miraca yükselişini o Burak isimli ata binip miraca yükselişini anlatır.

MESNEVİ BÖLÜMLERİ

- 1-Dibace: Mesnevinin ön sözüdür. Manzum veya mensur olabilir.
- 2-Tevhid: Allah'ın birliği ve bütünlüğü anlatılır.
- 3-Münacaat: Allah'a yalvarış ve yakarışlarda bulunulur.
- 4-Naat: Hz. Muhammed övülür.
- 5-Miraciye: Miraç olayı anlatılır.
- 6-Medh-i Bihar-yar-i güzin: Genellikle dört halife övülür.
- 7-Medhiye: Mesnevinin sunulacağı kişi övülür.
- 8-Sebeb-i telif: Mesnevinin yazılış nedeni belirtilir.
- 9-Ağaz-ı dastan: Mesnevinin asıl konusunun bulunduğu bölümdür.
- 10- Hatime : Mesnevinin bittiğini belirten bölümdür.

6-Medh-i Bihar-yar-i güzin :4 Halifeye övgüdür.

7-Medhiye :Mesnevide kimi övüyorsanız onun övgüsünü barındırır ve eğer ki siz mesnevinin asıl konusunu vermek istiyorsanız bunu da Ağaz-ı dastan bölümünde görürüz.Bu da oldukça önemlidir.

Ağaz-ı dastan=Asıl konu

8-Hatime : Kuran'ı hatmekmekten akılda kalabilir.

TÜRK EDEBİYATINDA MESNEVİ

Eğer ki bir sanatçının 5 tane mesnevisi varsa ona hamse sahibi diyoruz.

Hamse sahibi olan sanatçılar: Nizami Gencevi, Ali Şîr Nevaî, Taşlıcalı Yahya Bey, Hamdullah Hamdi, Nevizade Atayi, Lâmiî Çelebi, Taşlıcalı Yahya, Behiştî Ahmet Sinan Çelebi, Bostanlı Sabit, Bursalı Celilî, Hayati, Genceli Nizami, Ahmed Rıdvan, Kara Fazlı, Hamizade Celili, Fikri Derviş Çelebi, Kalkandelenli Mu'di ...

Peki bizim Edebiyatımızda ilk mesnevi hangisiydi ?

Yusuf Has Hacip

Bunun dışında Mevlana vardır.

Mevlana zaten mesnevileriyle tanınıyor. Mesnevi dediğimiz zaman ondan bir ders alma , öğüt çıkarmada görmüş oluyoruz.

Yine Şeyhi Harname , Şeyhi Tokuzlar köyünün tımarı veriliyor biliyorsunuz ki o tımarı almaya giderken yolda eşkıyalar tarafından ölü kesiliyor ve bir güzel dövülüyor Şeyhi ve bunun üzerine Harnameyi yazıyor.

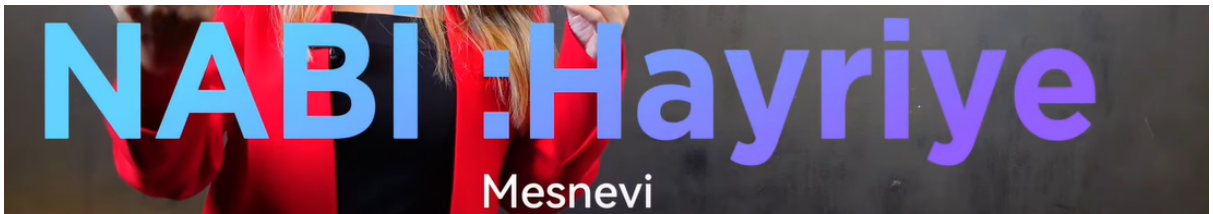

Har = EŞEK

Tatlı sert eleştiriyor yani orada bir öğüt ve eleştiri de görmüş oluyorsunuz.

Bunun dışında Nabi mesnevide ünlü neden peki ?

Nabi çocuklarından hareketle gençliğe örnekler verir.

Nabinin oğlunun adı Ebul Hayr ,oğlundan hareketle ne yapıyor ?Örnekler veriyor ve oğlundan hareketle dönem gençliğine seslenir.

Leyla ile Mecnun mesnevisi de bizim edebiyatımızda önemli mesneviler arasındadır.

